

VÁNICE

Pistorius & Olšanská
Příbram 2011

Mikhail
Prokhorov
Fund

Tato kniha vyšla s podporou Michaila Dmitrijeviče Prochorova a jeho nadace, v rámci programu TRANSCRIPT na podporu vydávání překladů ruské umělecké a vzdělávací literatury v zahraničí.

Z ruštiny přeložil Libor Dvořák

© 2010 by Vladimír Sorokin
Translation © Libor Dvořák, 2011

ISBN 978-80-87053-54-6

*Nebožtík spát uléhá
do světlé světnice,
v okně lehce krouží
poklidná vánice...*

Alexandr Blok

„Proboha, ale pochopte přece, že já musím bezpodmínečně jet dál!“ rozhořčeně mával ve vzduchu rukama Platon Iljič. „Čekají na mě pacienti! Pa-ci-en-ti! Je tam epidemie! Říká vám to něco?“

Staniční dozorce přitiskl zaťaté pěsti k jezevčí vestičce a bezděky se předklonil:

„Jak bych nechápal, vašnosti, jak bych nechápal! Vy musíte pokračovat dál, vašnosti, což je mi naprosto jasný. Jenže já koně nemám a do zítřka rozhodně mít nebudu!“

„Ale jak je to možné, že nemáte koně?!“ vykřikl tentokrát už vztekle Platon Iljič. „K čemu ta vaše stanice je?“

„Prostě občas dojde taky k tomu, že všichni koně jsou na cestě a já nemám ani jedinýho, ani jedinýho!“ zopakoval ještě jednou hodně nahlas dozorce, jako by mluvil s hluchým. „Ledaže by se tu večer zázrakem vobjevili poštovní. Jenže bůhví, kdy přesně to bude.“

Platon Iljič si sundal skřípec a zadíval se na staničního dozorce, jako by ho viděl prvně v životě.

„Ale chápete vy vůbec, velectěný, že tam umírají lidé?“

Dozorce rozevřel dlaně a vztáhl k doktorovi ruce, jako by ho prosil o almužnu:

„Jak bych nechápal, vašnosti? Takový věci my prosím chápe! Pravoslavný tam umíraj, takový neštěstí, tak jak bych nerozuměl? Ale podívejte se okýnkem ven, jak se tam čerti ženěj!“

Platon Iljič si skřípeč zase nasadil a automaticky se očima pod nateklými víčky zadíval na ojínné okno, za nímž se nedalo uvidět zhora nic. Každopádně za ním dál panoval šerý zimní den.

Doktor pohlédl na hlučné pendlovky ve tvaru ježibabí chalupek: ukazovaly čtvrt na tři.

„Už jsou dvě pryč!“ popuzeně pohodil svou širokou, nakrátko ostříhanou hlavou, na spáncích lehce postříbřenou: „Dvě pryč! Za chvíli se tam začne stmívat, chápeš to?“

„Abych nechápal, vašnosti...“ začal znovu snaživě dozorce, ale doktor ho rezolutně přerušil:

„Tak poslyš, milý zlatý! Ty mi koně vydupeš třeba ze země. Protože jestli já se tam dneska nedostanu, poženu tě před soud. Za sabotáž.“

Znamé zdeřrední slovo na staničního dozorce zapůsobilo jako pilulky na spaní. Jako by naráz usnul a tím pádem přestal kníkat a omlouvat se. Jeho mírně předkloněná postava v krátké vestičce, plyšových kalhotách a vysokých bílých válenkách se žlutou koženou podrážkou nehybně strnula v polotmě prostorné a nemožně přetopené světnice. Zato jeho žena, která až doposud tiše seděla s pletením za kartounovým závěsem v koutě, se najednou pohnula, vyhlédla a ukázala svou širokou, nic nevyjadřující tvář, která už doktora během těch dvou hodin čekání, popíjení čaje s malinovou a švestkovou zavařeninou a listování v loňských číslech časopisu Niva stihla jaksepatří otrávit.

„A co takle zkusit říct Kuckovi, Michalyči!“

Dozorce okamžitě znovu ožil.

„Což to by šlo, říct Kuckovi,“ dozorce se poškrábal pravou rukou na levé a zpola se otočil k ženě. „Ale voni by přece chtěli erární koně, že, vašnosti.“

„Mně už je jedno, jaké!“ zvolal doktor. „Koně! Koně! Prostě koně!“

Dozorce se odšoural k policiče:

„Pokud není v Choprovu u strejdy, tak bysme mu říct mohli...“

Když přistoupil k poličce, zvedl sluchátko, párkrát zatočil klíčkou, narovnal se, levou ruku zapřel v bok a plešatou hlavu zvedl tak, jako by chtěl povyrůst:

„Tady Mychalič, Mykolaji Lukiči. Poslyš, nebyl u vás dneska pro chleba náš Kucka? Takže ne... No jistě, to by ani nebylo možný! Kdepak, dneska někam ject, to je vyloučený. Pánbu ti to zaplať!“

Opatrně položil sluchátko do vidlice, jeho nedbale oholená tvář muže neurčitěho věku teď jako by ožila a začal se zvolna šourat k doktorovi:

„Takže dneska náš Kucka v Choprovu pro chleba nebyl. To bude doma a ležet na peci. Protože když jede pro chleba, tak se cestou vždycky staví u strejdy. Aby si krapet poklábosili u čajíku. A s tím chlebem zpátky sem přijede až večer.“

„On má koně?“

„Koně ne, samohyb.“

„Samohyb?“ přimhouřil doktor oči a sáhl do kapsy pro cigarety.

„Toho když uprosej, tak jich do Dolgýho dopraví na samohybu.“

„A co moje spřežení...?“ vzpomněl si doktor na své saně, kočího a dva erární koně.

„To všechno na nich počká tady. A svýma saněma pak zase pojedou zpátky.“

Doktor si zapálil a vyfoukl ústy kouř.

„Kde bydlí ten tvůj Kucka od chleba?“

„Kousek odtud,“ mávl staniční dozorce rukou kamsi za sebe. „Vasjatka jich tam doprovodí. Vasjatko!“

Na jeho volání se však nikdo neozval.

„Asi bude v nový chalupě,“ ozvala se za závěsem dozorcova žena.

Hned nato vstala, zašustila sukni po podlaze a vyšla do světnice. Doktor přistoupil k věšáku, vzal si z něho svůj dlouhý kožich, nasadil si velkou liščí čapku s ohonem, krk si omotal dlouhou

bílou šálou, natáhl si rukavice, uchopil obě cestovní brašny a odhodlaně vykročil do tmavé síně přes práh dveří, které před ním otevřel dozorce.

Újezdní doktor Platon Iljič Garin byl vysoký, dobře stavěný dvaadvacítník s mohutným nosem v úzkém, protáhlém obličejí, vždy domodra vyholeným, z něhož nikdy nezmizel výraz absolutní nespokojenosti: Vy všichni mi neustále bráníte, abych vykonal cosi velmi důležitého a jedině myslitelného, k čemu jsem byl osudem předurčen, co umím ze všech vás nejlépe a na co už jsem vynaložil velkou část svého vědomého života, jako by říkala ta cílevědomá tvář s velkým umíněným nosem a očima s nateklými víčky. V síni narazil na dozorcevu ženu a Vasjatku, který se okamžitě ujal obou brašen.

„Je to sedum chalup vod nás,“ poučil doktora dozorce, předběhl ho a pohotově otevřel i venkovní dveře. „Doprovod' pana dochtora, Vasjatko.“

Platon Iljič vyšel na čerstvý vzduch a přimhouřil oči. Bylo pošmurno a lehce mrzlo; slabý vítr, který ovšem po celé ty tři hodiny neutichl, stejně jako předtím roznášel drobný sníh.

„Moc vod nich za to chtít nebude,“ brebentil dozorce, ve větru celý schoulený. „Je to chlap, kerýho peníze moc nezajímaj. Hlavní je, aby s nima vůbec jel.“

Vasjatka postavil brašny na lavičku, zabudovanou do schůdků před vchodem, zmizel v síni a brzy se vrátil v krátkém kožíšku, čepici a válenkách, znovu vzal brašny a vykročil po sněhu navátém větrem:

„Pudeme, pane.“

Doktor pokuřující cigaretu vykročil za ním. Šli zavátou pustou vesnickou ulicí. Sněhu nafoukalo tolik, že se do něj doktorovy vysoké boty s kožešinou uvnitř bořily málem do poloviny holení.

Fouká to pěkně, pomyslel si Platon Iljič a snažil se cigaretu, která ve větru znatelně ubývala, dokouřit co nejrychleji. To byl

taky nápad, vydat se nejkratší cestou zrovna přes tuhle stanici, aby ji čert vzal. Je to medvědí doupe, nic víc – tady se v zimě koně neseženou nikdy. Jak já se zapřísahal, a nakonec tudy stejně jedu, *dumkopf*. Kdybych se býval vydal po hlavní silnici, tak bych koně vyměnil v Zaprudném a klidně pokračoval dál; co na tom, že je to o sedm verst delší, zato už bych v tom Dolgém byl. Navíc je tam pěkná stanice a silnice je taky mnohem širší. *Dumkopf!* Teď si to pěkně vyližu sám...

Vasjatka před ním čile dusal čerstvým sněhem a balancoval se dvěma stejnými doktorovými brašnami, jako když ženská nese na vahách od studny dvě vědra vody. Pár domků kolem stanice se sice prohlašovalo za ves Dolbešino, ale ve skutečnosti to byla jen polosamota, skládající se z deseti hospodářstvíček, poházených bez ladu a skladu dosti daleko od sebe. Než po zaváté cestě došli ke Kuckově příbytku, Platon Iljič se ve svém kožichu až po paty dost zpotil. Kolem staré chalupy, napůl vrostlé do země, bylo všechno zanesené sněhem a nikde ani živáčka, žádná stopa, že by tu někdo někdy byl. Jen u komína vítr cupoval cáry bílého dýmu.

Poutníci prošli brankou v pobořeném plotě a vešli na zasněžené a stářím nakloněné schůdky před vchodem. Vasjatka se ramenem opřel do dveří; ukázalo se, že je otevřeno. Vstoupili do tmavé síně. Vasjatka na cosi narazil a zahuhlal:

„Zatracený...“

Platon Iljič ve tmě stěží rozeznal dva velké sudy, trakař a jakési harampádí. V Kuckově síni to kdoví proč vonělo včelínem – úly, medem a včelím voskem. Tahle milá letní vůně jako by k únorové metelici vůbec nepatřila. Vasjatka se s obtížemi protáhl ke dveřím pobitým pytlovinou, jednu brašnu sevřel v podpaždí, dveře otevřel a překročil vysoký práh:

„Pomáhej pánbu...“

Doktor v nízkých veřejích sklonil hlavu a vstoupil za ním.

Ve světnici bylo o něco tepleji, světleji a prostorněji než v síni:

ve velké ruské peci hořela polena, na stole osaměle stála dřevěná slánka, pod ubrouskem ležel kus chleba, v koutě visela ztmavlá ikona a vedle ní osiřelé hodiny, které nešly, jejich ručičky se zastavily na půl šesté. Pokud jde o nábytek, doktor zaznamenal jen truhlu a železnou postel.

„Strejdo Kozmo!“ křikl Vasjatka a opatrně postavil brašny na podlahu.

Neodpověděl nikdo.

„Že by šel někam na dvůr?“ uvažoval nahlas Vasjatka a otočil k doktorovi svou širokou pihovatou tvář s komickým, jakoby sloupaným růžovým nosem.

„Vo co de?“ ozvalo se z pece a ukázala se štrapatá ryšavá hlava s pocuchanou bradkou a rozespalými škvírkami očí.

„Jesli bys tajhle milospána někam nesvez na svém samohybu.“ Platon Iljič přistoupil k peci.

„V Dolgém je epidemie a já se tam bezpodmínečně musím dostat, ještě dnes. Bezpodmínečně!“

„Epydémije?“ Kucka si protřel oči velkými kostrbatými prsty se špinavými nehty. „To jsem už slyšel. Včera na poště v Choprovu se vo tom něco mluvilo.“

„Čekají tam na mě nemocní. Vezu jim vakcínu.“

Hlava na peci zmizela a vzápětí se ozvalo tlumené hekání a vrzající schůdky. Kozma slezl dolů, odchrchlal si a vyšel zpoza pece. Byl to asi tak třicetiletý připosražený vyzáblý chlápek s úzkými rameny, křivýma nohama a neúměrně velkýma rukama, jaké často mívají krejčí. Jeho ostronosá rozespalá tvář byla dobromyslná a pokoušela se o úsměv. Stál před Platonem Iljičem bosý, jenom ve spodním prádle a škrábal se ve své zrzavé rozcuchané kšticí.

„Vak-cínu?“ opakoval mužik s úctou a opatrně, jako by se bál to slovo upustit na svoji starou vymletou podlahu samá škvíra.

„Vakcínu,“ potvrdil doktor a stáhl si z hlavy liščí čapku, jak mu v ní najednou bylo horko.

„Jenže von je tam fukejř, mlospane,“ a Kucka pohlédł do přisleplého okénka.

„To já vím, že tam fouká! Ale na mě čekají pacienti!“ zvýřil hlas lékař.

Kucka se znovu poškrábal a dořel k okénku utěsněnému konopím.

„Já dneska ani pro chleba nejel.“ Otřel tu část okenního skla, na níž jinovatka díky ohni roztála, a podíval se ven. „Dyť se říká: Nejen chlebem živ je člověk, no né?“

„Kolik chceš?“ ztratil trpělivost doktor.

Kucka se po něm ohlédl, jako by čekal ránu, pak mlčky přeřel do kouta vpravo od pece, kde na lavici a v policích stála vědra s vodou, hrnky a kotlíky, vzal si tam měděnou sběračku, nabral si vody z vědra a začal rychle pít, až mu ohryzek skákal nahoru dolů.

„Pět rublů!“ nabídl doktor tónem tak výhružným, že Kucka sebou trhl.

Vzápětí se ale rozesmál a otřel si ústa rukávem kořile:

„Co bych s nima dělal...“

Odložil sběračku, rozhlédł se a škytl:

„Jedině že jsem akorát zatopil v peci.“

„Tam umírají lidé!“ vykřikł doktor.

Kucka se na něj ani nepodíval, podrbal se na prsou a přimhouřenýma očima znovu pohlédł k okénku. Doktor si ho očima změřil s takovým výrazem v napjaté nosaté tváři, jako byl užuž chtěl Kucku zbít anebo se rozplakat.

Kucka si povzdechl a poškrábal se na krku:

„Hele, mladej, no tak ty teda to...“

„Co jako?“ nechápal Vasjatka a zůstal s otevřenými ústy.

„Počekej tady. A až se to pořádně rozhoří, tak zavři komín.“

„Jasně, strejdo Kozmo.“ Vasjatka ze sebe svlékl koříšek, hodil ho na lavici a posadil se hned vedle.

„Jak silný... máš ten samohyb?“ zeptal se doktor s úlevou.

„Padesát koníků.“

„To je fajn. Takže v Dolgém můžeme být asi tak za půldruhé hodiny. A vracet se budeš s pěti rubly v kapse.“

„Ale děte, pane,“ mávl Kucka s úsměvem svou velkou klepetovitou rukou a plácl se po vyhublých stehnech. „Rači pudu zapřáhat.“

Zmizel za pecí a brzy odtamtud vyšel v hrubě pleteném šedém svetru a vatovaných kalhotách, přetažených vysoko, skoro až na prsou, vojenským opaskem, a s párem šedivých válenek v podpaždí. Posadil se na lavici vedle Vasjatky, válenky odhodil na podlahu a začal si rychle namotávat onuce.

Doktor si zapálil další cigaretu a vyšel na vzduch. Tam to bylo stále stejné: šedivé nebe, vítr a metelice. Ves byla jako po vyměření – nikde ani hlásku, ani pes tu nezaštěkal.

Platon Iljič stál v krytém vchodu, lačně vdechoval povzbudivý cigaretový kouř a už přemýšlel o zítřku: V noci nasadíme vakcínu a ráno se podíváme na hřbitov a obhlédneme hroby. Jen aby řádně zafungovala karanténa, protože pokud nám v takovémhle počasí někdo odtamtud projde obklíčením, tak to si pak můžeme honit vítr v poli. V Mitinu byla ostraha dvojnásobná, a stejně to nepomohlo – pár jich proniklo a ještě ke všemu někoho pokousali... Jestlipak už je tam Zilberštejn? Kéž by byl! Čtyři ruce jsou při vakcinaci lepší než dvě, za noc bychom spolu určitě zvládli celou vesnici... Jenže ten se tam z Usoch dřív než já nedostane, to je dobrých čtyřicet verst, a za takovéhohle nečasu... To je ale směla, s tou vánicí...

Kucka už se mezitím obul, hodil na sebe černý hrubý kožich, přepásal si ho řemenem, za ten strčil rukavice, narazil si ušanku, vzal ze stolu chleba, odkrojil krajíc, ukryl ho do záňadří, pak odřízl ještě kousek, začal ho žvýkat a mrkl na Vasjatku, sedícího na lavici:

„Chtělo by to ještě spláchnout horkým čajíkem, ale nejni kdy – vidíš ho, jak se rozeřval. Prej epy-démyje! Vodkuď ten sem asi přijel?“

„Řek bych, že z Repišný.“ Vasjatka si protřel oči pěstí. „Počtovníma koňma. A kočího má taky vod eráru, ten si šel hned lehnout.“

„Co by nešel, když je vod eráru...“ Kucka na rozloučenou ještě pohlédl do pece, popleskal Vasjatku po hlavě a přežvykuje žitný chléb se vydal na zadní dvůr.

Dvůr byl stejně starý a nevzhledný jako chalupa: chlív, přilepený rovnou k její zdi, byl celý nakloněný, za ním nedbale složená hranice dřeva, kousek vedle stál seník s prolomenou střechou, narychlo vyspravenou tyčemi a slámou, a ještě dál se černala stodola, v níž se podle všeho už aspoň čtyři roky nemlátilo. Zato malá konírna vypadala spíš jako lázeň, byla čerstvě sroubená, krytá širokými šindeli, s dobře utěsněnými stěnami a dvěma zateplenými okénky. Vedle ní stál pod zasněženým přístřeškem samohyb. Kucka, rozhrnující snív válenkami na křivých nohou, rychle došel ke konírně, sáhl si pod kožich, vytáhl klíč zavěšený na provázku a začal odemykat visací zámek.

Za dveřmi se ozval trhaný ostrý zvuk, jako by tam začal cvrkat nějaký obrovský cvrček. Hned nato další tři stejné zvuky, a další a další – hotový roj cvrčků, který zničehonic spustil na všechny možné způsoby. Vzápětí ve vedlejší chlívku zachrochtal mohutný vepř. Cvrkot v konírně okamžitě zesílil.

„No no, už du, hrom do vás ...“ Kucka zámek sundal, otevřel dveře a vešel do konírny.

Odtud k němu příjemně zavanuly důvěrně známé vůně. Dveře nechal otevřené, aby lépe viděl, a kolem kovadliny a zavěšených postrojů prošel rovnou do stání, ke koním. Celý prostor okamžitě zaplavil radostný cvrkot. Na rozdíl od zbědované chalupy a dvora byla Kuckova konírna vzorná, nová, čistá a poklizená, takže bylo

na první pohled znát, co je největší hospodářovou vášní. Konírna se dělila na dvě části: hned za dveřmi byla maličká kovárna a věšáky s řemením; stál tam široký ponk, na něm nevelká kovadlinka, hned vedle úplně malá výheň velikosti samovaru, s měchy vyrobenými z včelařského dmychadla, a za tím vším pak pečlivě vyrovnané nářadí: nože, kladívečka, kleštičky, vrtáčky, rašpličky a plechovka s koňskou masťou, do níž byl zabodnutý štěteček. Uprostřed ponku byla hliněná miska, plná podkůvek velikosti mince. S tou sousedila další miska s hromádkou droboučkových kovářských hřebů, přesně do těch podkov. Na stěně v řadách visely malé chomoutky, připomínající sušené houby. Nad ponkem visela masivní petrolejka. Seník s drobně nasekaným sušeným jetelem odděloval drátěný plot a za ohradou byla koňská stání. Kucka se naklonil přes bidlo a zdola zazvučelo mnohohlasé kolísavé ržání padesáti *maličkých* koníků. Všichni byli ve svých stáních, někteří v párech, jiní po třech či po pěti. V každém stání byla dvě dřevěná koryta – na krmení a na vodu. V těch se bělaly zbytky ovesných krup, které Kucka koníkům sypal v pět ráno.

„Tak co, aby vás husa kopl, projedem se?“ zeptal se Kucka svých koníků a oni zaržáli ještě hlasitěji.

Ti mladší se začali vzpínat a hrabali předníma nohama ve vzduchu, starší a zkušenější jen frkali a potřásali hlavami. Kucka v jedné ruce držel chleba a druhou velkou hrubou pazourou sáhl dolů a začal se koní dotýkat. Přejížděl po nich prsty, hladil je po hřbetech a hřívách a oni ržáli, zvedali tlamičky nahoru k němu, rozverně ho okusovali malými zuby a naráželi do Kuckových prstů teplými nozdrami. Žádný z těch koníků nebyl větší než ko-roptev. On každého z nich dokonale znal a mohl dopodrobna vyložit, odkud a jak se ocitl v jeho konírně, jaký je jeho příběh, jaký je ten kůň při práci, z jakých rodičů se narodil i jaké má sklony a celkovou povahu. Jádru Kuckova stáda tvořili širokohrudí ryzáci s krátkými, tmavě ryšavými ohony, těch byla víc než polovina, pak

tu byli plaváci i tmaví hnědáci, těch bylo osm, čtyři šedáci, dva grošáci a dva vraníci, jeden černý skoro jako havran, druhý slabě nazrzlý.

Ve stádu měl Kucka jen hřebce a valachy. *Maličké* kobyly se vyvažovaly zlatem a chovali je jen majitelé hřebčinů.

„Dejte si chlebiček,“ oslovil je Kucka, začal jim krajíc drobit a házet ho do korýtek.

Koníci se k nim sklonili. Kucka jim rozdrobil všecken chléb, počkal, až ho snědí, pak tleskl velkými dlaněmi a zvolal:

„Hajdy – zapřahujeme!“

A prudce zvedl dlouhé bidlo, otevírající všechna stání naráz.

Koníci vykročili k dřevěné, čistě umetené rampě a spořádaně se na ni stavěli, zdravili se navzájem, lehce se kousali, strkali se a řehtali při tom. Rampa končila ve zdi, k níž se z druhé strany tiskl samohyb. Při pohledu na stádo Kuckova tvář omládlá a zvlídněla. Tihle jeho koníci mu vždycky udělali radost, dokonce i když byl utahaný, opilý nebo když ho jiní pozuráželi. Odsunul dvířka ve zdi, aby stádo mohlo ven. Stádo vesele vykročilo – bez ohledu na chlad, který zavanul z nitra samohybu.

„Hajdy hajdy,“ pobízel Kucka koně. „Totle snad zase nejní nějaká hrozná morna, to se snese...“

Počkal, až do samohybu vstoupí i poslední kůň, dvířka ve zdi zatáhl, rychle vyšel z konírny, zamkl ji, klíč opět ukryl na prsou, kulhavě stáj oběhl a otevřel vstup do běžiště samohybu. Navyklí koníci sami zaujali svá místa a čekali na chomouty. V běžišti se stavěli do pěti řad po deseti zvířatech v každé. Kucka je rychle zapřahal a přehazoval jim chomouty přes hlavu. Koníci se pokorně podvolovali, jen dva hnědáci ve třetí řadě do sebe jako vždy začali strkat a kousat se a rušili tak pořádek.

„Že já vás vezmu bičem, čeládko jedna!“ slíbil jim Kucka.

První řada v zápřahu, tvořená desítkou dobře živených ryzáků, zvučně bušila kopyty do promrzlého žebrovitého běžícího pásu,

plaváci ve třetí řadě hospodáři ponuře nastavovali své hřívnaté hlavy, aby jim mohl navléct chomouty, hnědáci stáli důstojně a hrdě, jak se sluší na příslušníky nejvyšší koňské rasy, a stříhali ušima, šedáci lhostejně přežvykovali, jiní zase vzdychali a pokyvovali hlavami, grošáci netrpělivě přešlapovali, kdežto čiperný srnčák neustále ržál a cenil mladé zuby.

„A je to!“ Kucka do běžiště vsunul dřevěný svorník, jimiž koně zajistil na stanovených místech, vzal kolomaz, namazal obě ložiska kladek běžícího pásu, natáhl si rukavice, chopil se biče a šel zavolat na doktora.

Ten stál na zápraží a dokuřoval další cigaretu.

„Mužeme ject, mlospane,“ hlásil mu Kucka.

„Zaplať pánbu,“ odhodil doktor nespokojeně nedopalek cigarety. „Tak jedem, jedem!“

Kucka zvedl jednu doktorovu brašnu a oba prošli síní na dvůr k samohybu, Kucka odhodil medvědí kožešinu, doktor se posadil a zatímco Kucka připevňoval jeho cestovní brašny za sedadlo, on se upřeně zahleděl na koně. Tyhle *maličké* koně vídal zřídka a jel s nimi opravdu jen párkrát, a tak si s unaveným zájmem z toho dlouhého čekání prohlížel pět řad drobných čtyřnožců, stojících v běžišti a hrabajících kopyty po žebrovitém pásu.

Tak malé bytosti, a přitom nám pomáhají za těžkých, často nepřekonatelných okolností, pomyslel si. Jak já bych se bez těch drobečků dostal dál? Je to zvláštní... Jediná moje naděje jsou oni. Nikdo jiný by mě do toho Dolgého nedopřavil.

Vzpomněl si na dva normální koně, kteří ho, nadobro vysílení vánicí, před třemi a půl hodinami přivezli do toho zatraceného Dolbešina; teď stojí ve staniční konírně a nejspíš něco přežvykují.

Čím větší je takové zvíře, tím je v těch našich nedozírných dálavách zranitelnější. A člověk – ten je neuvěřitelně zranitelný...

Doktor natáhl ruku v rukavici před sebe, roztáhl prsty a dotkl se jimi těl dvou koníčků v poslední řadě. Ti mu věnovali jen lhostejný pohled.

Přišel Kucka, posadil se vedle doktora, medvědí kožešinu připnul, chopil se řididla a mávl bičíkem:

„Tak jo, pámbu nás provážeje...“

Mlaskl. Koníci zabrali, zahrabali nožkama, žebrovitý pás se skřípáním ožil a začal se pod nimi pohybovat.

„No ták! Nó!“ kroužil nad nimi bičíkem Kucka.

Na jejich drobných tělech se rozehrály napjaté svaly, chomoutky povrzávaly, kopyta škrábala po běžícím pásu – a ten už se rozjel naplno a jel a jel.

Kucka strčil bič do pouzdra a ujal se řididla. Samohyb pomalu vyjžděl ze dvora. Vrata tu žádná nebyla, zbyly po nich jen dva nakloněné sloupy. Samohyb mezi nimi projel, Kucka s ním namířil na cestu, mlaskl a mrkl na doktora:

„A jedem!“

Ten spokojeně zvedl límec kožichu a ruce zastrčil pod medvědí kožešinu. Rychle se dostali až na rozcestí, odkud se směrem doleva jelo do vzdáleného Zaprudného, kdežto pravá cesta vedla do Dolgého. Samohyb zabočil vpravo. Cesta byla zavátá, ale ještě ne úplně. Tu a tam bylo vidět rozmístěné orientační tyče a holé keře, zmítané větrem. Sníh z nebe se sypal stále tíž – drobné krupky. Dopadaly na hřbety koní.

„Proč je nemáš schované pod plachtou?“ zeptal se doktor.

„Jen ať si pěkně dejchnou, zakrejt je stačíme vždycky,“ odpověděl Kucka.

Platon Iljič si povšiml, že vozka se neustále usmívá.

Milý chlápek, pomyslel si.

„Pro tebe je to výhodné, chovat maličké koně?“

„Jak se to veme, mlospane,“ zaculil se Kucka ještě srdečněji a obnažil nerovné zuby. „Zatím mi na kvas a na chleba stačí.“

„Jezdíš pro chléb?“

„No jo.“

„A žiješ sám?“

„Jo.“

„Proč to?“

„Vohnutej mě postih.“

Aha, impotence, pochopil doktor.

„Takže předtím jsi byl ženatý?“

„To jo,“ zazubil se znovu Kucka. „Dva roky jsme spolu byli. Jenže pak, když mě to chytlo, tak jsem pochopil, že ženskému tělu nejsem nic platnej. A kerápak by asi se mnou zvonala?“

„Odešla?“ narovnal si doktor skřípec.

„Vodešla. Pánbu jí to požehnej.“

Další verstu ujeli mlčky. Koníci běželi po pásu volně, ale zase ne úplně pomalu, bylo znát, že jsou dobře krmení a udržovaní.

„Nenuďíš se tady ve vsi?“ zeptal se doktor.

„Tady nejni kdy. Přes léto vozim seno.“

„No a co v zimě?“

„V zimě zase vás!“ rozesmál se Kucka.

Platon Iljič se taky pousmál. Vedle Kucky se najednou cítil dobře a pokojně, podrážděnost ho opustila a on přestal na sebe i na druhé spěchat. Pochopil, že Kucka ho na místo doveze děj se co děj, že to k těm lidem stihne a před strašnou nemocí je zachrání. Zdálo se mu, že ve vozkově tváři je cosi ptačího, posměváčkovského, ale zároveň bezmocného, vlídného a dobrotivého; jeho ostro- nosý usměvavý obličej s řídkou bradkou, se štěrbinami nateklých očí pod nemotorně naraženou velkou starou ušankou, se vedle doktora kýval přesně v rytmu pohybu jejich vozidla a budil dojem, že Kucka je se vším spokojený: i se samohybem, i s mrazíkem, i se svými úhlednými, hladce běžícími koníčky, i s tímhle doktorem se skřípcem na nose a v liščí čapce, který se na něj i se svými důležitými brašnami najednou sesypal neznámo odkud, i s touhle světlo-

nedozírnou sněžnou plání, táhnoucí se před nimi a tonoucí ve vířivé přízemní metelici.

„Necháváš se najímat taky jinak?“ zeptal se doktor.

„K čemu by mi to bylo? Vod eráru dostávám dost. Dělal jsem u jedněch v Solouchách, ale pak jsem pochopil, že cizí sousto škrábe v krku. Tak jen vozím chleba. A zaplať pánbu...“

„A proč ti říkají Kucka?“

„Ale...“ ušklíbl se vozka. „To jsem jako mladej dělal na hranicích, káceli jsme tam průseky. Žili jsme v barákách. No a mě tam zničehonic nějak chytly plíce a já začal po nocích kuckat. Všichni by spali, jenže já kuckám a klidu jim nedopřeju. Tak na mě dostali vzteka a dávali mi to sežrat: Jen tu po nocích kuckáš, všechny nás rušíš – to rači štípej dříví, top v kamnech a tahej vodu. Takle to se mnou provedli za to moje kuckání. A jenom povykovali: Kucko, udělej tohle, Kucko, doběhni támhle! Beztak jsem v partě byl nejmladší. No a už mi to zůstalo – Kucka a zase jen Kucka.“

„Ale jmenuješ se Kozma, vid?“

„Jo.“

„A co teď, Kozmo, teď už po nocích nekuckáš?“

„Né. Pánbu mě tenkrát uchránil. Když se kazí počasí, tak mě berou záda, to jo. Ale jinak jsem zdravěj.“

„A vozíš chleba?“

„Jo.“

„Pořád jezdíš sám? Nebojíš se?“

„Né. Když je člověk samotnej, je mu dobře, mlospane. Starý kočové dycky říkali: Když jedeš sám, na každým ramenu máš po andělu, když jedou dvě, je ten anděl jen jeden, ale když jedou tři, tak vezou na voze satana.“

„To je moudré!“ zasmál se doktor.

„To si pište, mlospane. Když se chlapi vracej z cesty a je jich víc, hned se někam vrtnou a všecko tam propijou.“

„Copak ty nepiješ?“

„Piju. Ale vim, kdy mám dost.“

„Tomu by jeden skoro nevěřil!“ rozesmál se doktor, zavrtěl se pod kožešinou a vytáhl tabatěrku.

„Co by nevěřil?“

„Staří mládenci obvykle pijí.“

„Když mi někdo nabídne, tak si dám. Ale sám doma žádný pití nemám, k čemu by mi to bylo. Vlastně na to ani nemám kdy, mlos-pane, dyť se, marná sláva, starám vo padesát koní.“

„To jsem si všiml,“ zkusil si doktor zapálit, ale vítr mu sirku sfoukl.

Pak sfoukl i druhou. Bylo znát, že vánice sílí, taky sněhové vločky se znásobily. Dopadaly koním na záda, vršily se v koutech běžišť, šimraly doktora po tvářích a šelestivě sjížděly po sklíčkách jeho skřípce.

Když si konečně zapálil, pozorně se zadíval kupředu:

„Kolik verst je to vůbec do Dolgého?“

„Takovejch sedumnáct.“

Doktor si vzpomněl, že staniční dozorce říkal něco jiného – patnáct.

„V takovémhle počasí tam snad za dvě hodinky budem, ne?“ pokračoval v otázkách Platon Iljič.

„Kdož to ví?“ ušklíbl se Kucka a zasněženou ušanku si narazil až úplně na oči.

„Cesta je tu rovná.“

„Což cesta je vobstojná,“ přikývl Kucka.

Sanice vedla křovinatým polem a bylo ji dobře vidět i bez občasných tyčí, trčících ze sněhu. Pak pole vystříдалy řídké hájky, tyče skončily, zato zprava se k cestě připojily stopy saní, což hned jasně vyznačilo další směr a doktorovi to přidalo na náladě: před nimi tudy docela nedávno někdo projel.

Samohyb se usadil ve stopě po saních, Kucka docela lehce udržoval směr a doktor kouřil.

Les brzy začal být vyšší, zhoustl, cesta je zavedla do úvozu, pak vjeli do březového háje a Kucka přitáhl opratě k sobě:

„Prrr!“

Koně zastavili.

Kucka slezl a začal se hrbat pod kozlíkem.

„Co se děje?“ zeptal se doktor.

„Přikreju koníky,“ vysvětlil vozka a vytáhl srolovanou rohož.

„To je správné,“ přikývl doktor, mhouřící oči v oslepujícím sněžném víru. „Teď se to docela valí.“

„To valí.“

Kucka přehodil rohož přes běžiště a v rozích ji připnul. Posadil se a mlaskl:

„Nóóó!“

Koně se opět dali do pohybu.

Lesem je to stejně klidnější – je tu jen jedna cesta a na tu je vidět, tady se nikam nezabloudí, zauvažoval doktor a otřepal si z límce sních.

„A kdy ses rozhodl, že si opatříš maličké koně?“ zeptal se Kucky.

„Tak před štyrma rokama.“

„Čím to?“

„Tenkrát mi v Choprovu umřel bráška, Gríša, a zvonilo po něm štyryadvacet koníků. No a jeho ženská, znáte to, ta se vo ně starat nechtěla. A prej že by je prodala. A mě tehdá asi anděl Boží ponouk, protože se jí ptám: Po kolika? No a vona, prej že po třech rublíkách. Já tehdá zrovna měl šedesát. Tak jí povídám: Víš co, já to vod tebe vemu všechno za šedesát. A plácli jsme si. Já je pěkně naložil do rance a vodnes je k nám do Dolbešina. A zrovna se to náramně šiklo – Porfirij, kerej do tý doby vozil chleba, se i se synkem stěhoval do města. Tak jsem vod něj lacino koupil samohyb a svoje rádyjo s ním vyměnil eště za nějaký koníky. A začal jsem ten chleba vozit místo něj. Dostávám za to třicet. A z toho jsme živý.“

„Proč sis raději nekoupil velkého koně?“

„Velkýho?“ sešpulil Kucka pohrdavě rty do trubičky, takže z profilu najednou vypadal dočista jako stračí píske. „Tomu musíte nadělat nějakýho sena, mlospane, velkému koňovi. A já jsem sám jako prst, mlospane, jak já bych to seno sušil, kopil a vozil? A což to teprve nasíct, to je jako když sečete pro krávu, to se teda něco nasečete. Však já krávu už taky nemám, dal jsem ji pryč. Kdežto ty maličký, to je radost: vyseju jim pár řádků jetelinky, poseču, nasuším, a voni to maj na celou zimu. K tomu jim pomelu voves, dám jim pořádně napít vodičky a mám vystaráno.“

„Ale lidé dnes velké koně chovají,“ namítl mu doktor. „Třeba u nás v Repišné žije rodina, a ta má právě velkého koně.“

„No jo – rodina, mlospane!“ odvětil Kucka a zakýval hlavou tak horlivě, že mu ušanka sjela až do očí.

Narovnal si ji a zeptal se:

„A jakej je to kůň?“

„Dvakrát větší než normální.“

„Dvakrát? Tak to je teda málo. Já u nás ve vsi viděl eště věčfího. Všim jste si tam tý nový konírny?“

„Ne.“

„Postavili ji na podzim, obrovskou. No a v rádyju říkali, že v Nižním na jarmarku byl vystavenej valach jak třípatrovej dům.“

„I takoví koně existují,“ přikývl vážně doktor. „Používají se při mimořádně těžkých pracech.“

„Vy jste nějakýho viděl?“

„Ano, z dálky, v Tveru. A ten valach táhl vlak s uhlím.“

„Jo!“ přikývl Kucka hlavou a mlaskl. „Ale kolik takový hovado asi za den sežere vovsa!“

„Nno,“ doktor přimhouřil oči a nakrčil nos, „já bych řekl, že...“

Samohyb najednou nadskočil, smýkl sebou ke straně, ozval se praskot a doktor div nespadol do sněhu. Koníci pod rohoží poděšeně zaržáli.